

ŽUPANIJSKA MATIČNA SLUŽBA
Bjelovar, Trg E. Kvaternika 11
Klasa: 612-04/21-02
Broj: 2103/01-12-01-21-1
Bjelovar, 14. 1. 2021.

Narodna knjižnica „Petar Preradović“ Bjelovar

PROGRAM RADA ŽUPANIJSKE MATIČNE SLUŽBE ZA 2021. GODINU

RAD S NARODNIM KNJIŽNICAMA

PROGRAM RADA ŽUPANIJSKE MATIČNE SLUŽBE ZA 2021. GODINU RAD S NARODNIM KNJIŽNICAMA

Županijska matična služba, koja djeluje pri Narodnoj knjižnici "Petar Preradović" u Bjelovaru, i koja obavlja poslove razvoja i nadzora (matičnosti) za narodne i školske knjižnice u Bjelovarsko-bilogorskoj županiji u skladu s Pravilnikom o matičnoj djelatnosti knjižnica u Republici Hrvatskoj (NN 43/01), planira svoj rad u 2021. g. po sljedećim elementima.

I. Temeljni poslovi

Neposrednim uvidom **nadzirat će i pomagati stručni rad narodnih knjižnica**. Cilj je stručno uređenje te jedinstveno poslovanje svih knjižnica u skladu sa standardima počevši od izrade statuta i pripadajućih im pravilnika do preglednosti složenih knjiga i ostale građe na policama te zapisa o građi u katalozima (klasičnim i online). Godinu 2021. Vlada Republike Hrvatske proglasila je **Godinom čitanja**. Matična služba prikupiti će podatke o programima Knjižnica koji se tiču promocije knjige i čitanja. Rad s korisnicima, zadovoljavanje njihovih potreba, naglašavajući pritom rad s djecom te socijalnu inkluziju usklađenu s UN Agendom 2030 i rad s korisnicima s posebnim potrebama posebno će se pratiti i na propuste knjižnicama ukazivati. O svim zapažanjima Matične službe bit će na vrijeme upoznata nadležna i stručna tijela: Ministarstvo kulture, Nacionalna i sveučilišna knjižnica te Županija i osnivači knjižnica. Ukoliko epidemiološke prilike dozvole u 2021. bit će obavljen **stručni nadzor u dvije narodne knjižnice**.

Izgradnja zbirki zahtjevan je posao u radu svake knjižnice. Uz temeljnu zbirku knjiga (beletristika, stručna i dječja knjiga), koja je i najveća, Matična služba će u skladu sa Standardima za narodne knjižnice zahtijevati od knjižnica da istodobno izgrađuju i ostale zbirke: periodike, multimedijalne građe, zbirku zaštićenih (vrijednih knjiga) te zavičajnu zbirku kao dio cjelovite povijesti mjesta. Za izgradnju zbirki potrebna su velika i kontinuirana sredstva pa će se neprestano ukazivati osnivačima knjižnica na njihove obveze.

Matična će služba i u 2021. **poticati osnivače na veća ulaganja u svoje knjižnice** za nabavu knjižnične građe, nabavu informatičke opreme te proširenje i opremanje prostora. Isto tako **poticat će i Bjelovarsko-bilogorsku županiju da sufinancira nabavu knjižnične građe**, posebice za nove studije Veleučilišta u Bjelovaru (studij sestrinstva, mehatronike i računalstva), ali i rad Bibliobusne službe Bjelovar koja pokriva 11 općina. Do danas Županija nije sufinancirala navedene programe. Ministarstvo kulture kontinuirano sufinancira nabavu građe u narodnim knjižnicama s udjelom od 50%.

Koordinacijom rada knjižnica povećava se njihova učinkovitost. Uz klasičnu međuknjižničnu posudbu više od deset godina postoje dobro razvijeni mrežni oblici suradnje (online) kao što je pretraživanje zajedničke baze, potom baze matične knjižnice, ali i drugih knjižnica, preuzimanje gotovih zapisa iz zajedničke baze te iz baza drugih knjižnica (NSK, knjižnice HAZU, KGZ-a...). To je stvarna pomoć manjim narodnim knjižnicama. Izrada i pravodobna dostava biltena prinova svakog od odjela matične knjižnice znatno doprinose takvoj suradnji. Ne samo da informira što matična knjižnica posjeduje, već je i putokaz u nabavi i izgradnji vlastite zbirke. U 2021. planira se izdavanje **6 online biltena knjižne i 2 biltena neknjižne građe**.

Redoviti sastanci s voditeljima i ravnateljima narodnih knjižnica doprinose koordinaciji u radu knjižnica. Planirana su dva sastanka u 2021. godini (travanj i prosinac), a oblik njihova održavanja ovisit će o trenutnoj epidemiološkoj situaciji (u živo u Narodnoj knjižnici „Petar Preradović“ Bjelovar ili online preko Zoom platforme).

Redovito ažuriranje web stranica knjižnica također olakšava suradnju i koordinaciju u radu. Uz osnovne podatke o ustanovi, kratki povijesni pregled i korisne poveznice te aktualnosti (susreti, predavanja, radionice, izložbe...) na tim stranicama nerijetko

su i **digitalizirani važni naslovi iz posebnih zbirki knjižnice**, najčešće zavičajne zbirke. Isto tako na web stranicama knjižnica nalaze se i **e-katalozi knjižnica** s mogućnostima pregleda fonda, novih naslova, rezervacija...

Ujednačenom radu knjižnica pridonosi i **Stručno vijeće voditelja županijskih matičnih službi** koje djeluje pri NSK-a u Zagrebu pa će voditeljica ŽMS-a i nadalje aktivno sudjelovati u radu Vijeća i zaključke prenositi ravnateljima i voditeljima narodnih knjižnica. Sastanci SV ŽMS planirani su: 22. ožujka, 14. lipnja, 20. rujna i 22. studenog.

Poticat ćemo knjižnice da se u radu koriste **portalima** *Pitajte knjižničare* i portalom virtualna.nsk.hr gdje se nalaze tematske zbirke digitalizirane građe iz hrvatskih knjižnica i ostalih baštinskih ustanova.

Sa standardološkim određenjima veličine, izgleda i opremljenosti prostora i dalje će ŽMS upoznavati osnivače knjižnica, ali i same ravnatelje knjižnica. **Hrvatska knjižnica „Đuro Sudeta“ Garešnica** tijekom 2018. izradila je izvedbeni projekt izgradnje i opremanja nove knjižnice na mjestu sadašnje, javila se na natječaj Ministarstva kulture. Odobreni su radovi obnove zgrade knjižnice te su započeli krajem 2020. godine, u 2021. godini biti će dovršeni. Projekt je prema dokumentaciji vrijedan 11.500.000,00 kuna.

U Područnoj knjižnici Veliki Grđevac nastojat ćemo povećati radno vrijeme knjižničara barem na 20 sati tjedno za što je potrebna suglasnost osnivača Općine Veliki Grđevac. Ogranak u V. Grđevcu je dio Gradske knjižnice „M. Lovrak“ Grubišno Polje.

U opremanju knjižnica Matična se služba koristi spoznajama stručnih službi za opremanje i rješenjima arhitekata pri tom poštujući knjižnične standarde.

Bibliobusna služba obilazi 50 stajališta. Uvođenjem inovativnih programa (STEM radionica, pričaonica, kazališnih predstava, Čarobne kutije...) nastojat ćemo u 2021. g. njezin rad još više unaprijediti.

Knjižnica će se u partnerstvu s gradom Bjelovarom prijaviti na natječaj *Čitanjem do uključivog društva* preko kojeg je planirana nabava novog Bibliokombija. Matična služba će surađivati na izradi projekta.

Matična će služba pratiti rad bibliobusne službe te surađivati u unapređivanju djelatnosti i usluga kao i mreže stajališta. Poticat će se suradnja i promidžba djelatnosti u javnosti.

Stručnom usavršavanju knjižničnog osoblja i u 2021. g. Matična će služba pridavati posebno značenje. Na vrijeme će svi knjižničari biti upoznati sa stručnim skupovima koji se održavaju u Hrvatskoj, ali i izvan Hrvatske. Na seminare, radionice i predavanja u CSSU pri NSK-a stalno će knjižničari biti poticani, a redovito na sastancima Stručnog vijeća i na drugim sastancima, posebice sastancima s ravnateljima narodnih knjižnica, voditeljica ŽMS će izvještavati s pojedinih skupova na kojima je sudjelovala.

Voditeljica ŽMS-a će sudjelovati na predstojećim stručnim skupovima (ovisno o epidemiološkoj situaciji):

- 17. susretu najčitatelja narodnih knjižnica BBŽ-a
- 34. Lovrakovim danima kulture (Veliki Grđevac, kraj svibnja 2020.)
- 40. Skupština Društva knjižničara Bilogore, Podravine i Kalničkog Prigorja
- stručni skupovi Županijskog stručnog vijeća školskih knjižničara BBŽ
- svečanosti u Mjesecu hrvatske knjige; Dan hrvatskih knjižnica
- 12. okrugli stol za školske knjižnice: Prostor i oprema školske knjižnice
- Proljetna škola školskih knjižničara

- Međunarodna konferencija Solidarnost u kulturi: Zaštita kulturne baštine u kriznim uvjetima
- LIBER 2021 online

Stručnom usavršavanju knjižničara, ali i studenata knjižničarstva, pomaže Matična služba **sustavnom izgradnjom BDI zbirke**. Voditeljica ŽMS-a posuđivat će i 2021. g. građu iz te zbirke (godišnje se posudi oko 300 knjiga i oko 300 stručnih članaka...), pripremat će literaturu za seminarske i diplomske radove, stručne ispite te za potrebe raznih istraživanja (ankete, upitnici...).

Matična služba ima već dobro razrađeni koncept **edukacije za knjižničare početnike**. Na edukaciji polaznici steknu uvid u osnove knjižničnog poslovanja, nabavu knjižnične građe, inventarizaciju, reviziju, otpis, katalogizaciju, klasifikaciju, signiranje knjižne i neknjižne građe, upoznaju MetelWin, abecedni, naslovni, stručni i predmetni katalog u knjižnici. Polaznici sa završenim studijem knjižničarstva upoznaju se s obvezom polaganja stručnog ispita u NSK. ŽMS će organizirati individualnu edukaciju ukoliko će biti zainteresiranih knjižničara tako da knjižničar 1-2 dana boravi i radi u matičnoj knjižnici uz mentorstvo voditelja ŽMS-a.

I za **osposobljavanje knjižničara pripravnika, odnosno početnika** postoji dobro razrađen program.

Tijekom 2021.g. ovisno o epidemiološkoj situaciji **zajedno sa CSSU-om Matična služba će organizirati dvije (2) radionice:**

– *proljeće, jesen (moguće teme: Poticanje čitanja među djecom i mladeži u digitalnom okruženju, E-izvori: pretraživanje, vrednovanje i korištenje, Metodologija anketnog istraživanja)*

Matična služba će kontinuirano poticati knjižničare da se prijavljuju na webinare u organizaciji Centra za stalno stručno usavršavanje.

Zaštita knjižnične građe (omatanje, popravci...), a posebice skrb o redovitim revizijama i otpisima građe u narodnim knjižnicama važan je dio poslova Matične službe. Posebna pažnja posvetit će se zaštiti knjižnične građe u izvanrednim okolnostima (poplave, potresi...).

Među **ostalim temeljnim poslovima** svakako je važan rad Matične službe na poticanju narodnih knjižnica na **javnu i kulturnu djelatnost** pripremanjem kvalitetnih programa u raznoraznim prigodama (obljetnice, blagdani..., posebice u MHK). U 2021. kao Godini čitanja Matična služba će obavještavati lokalne medije o programima Knjižnica. Oblici kulturnog djelovanja knjižnica znatno doprinose afirmaciji knjižničarstva i knjige u društvu. Bogatstvo kulturnih programa vidljivo je iz **spomenica** koje uredno vode sve knjižnice.

Knjižnice su važne **baštinske ustanove** pa zato moraju poznavati baštinu zavičaja, skupljati, obrađivati i čuvati građu o njemu, dakle voditi **zavičajnu zbirku**.

Knjižnice su dužne uz svakodnevnu statistiku posudbe voditi evidenciju o pripremi literature za maturske, seminarske, diplomske, magistarske radove te doktorske disertacije i druga slična pretraživanja. Isto vrijedi i za **dječji odjel** (igraonice, pričaonice, susreti...) kao i za **čitaonice tiska** te **raznorazna događanja za građane** (susreti, promocije, radionice...).

II. Razvojni poslovi

Sve su narodne knjižnice u cijelosti informatizirane i tvore jedinstvenu mrežu knjižnica čije je baze moguće online pretraživati i gotove zapise preuzimati. U 2021. g. Matična služba će poticati i organizirati edukaciju **analitičku obradu periodike**.

Novi načini rada, uvođenje novih tehnologija zahtijevaju od knjižničara dodatna znanja i napore pa je Matična služba uvela redovite edukacije za djelatnike koji rade u Metelu koje se održavaju online, a ponekad i fizički prema potrebama knjižničara. Prema potrebi održat će se **edukacija nabave i posudbe e-knjiga** u programu Metelwin.

Od 2020. godine Pučka knjižnica i čitaonica Daruvar prešla je na knjižničarski program Zaki. U 2021. godini Matična služba će pratiti migraciju podataka na novi program te upoznavati ostale knjižnice s novostima u **informatizaciji**.

Matična će služba izraditi **anketu u svrhu prikupljanja i obrade statističkih podataka** o radu narodnih knjižnica na području BBŽ-a u 2020. godini.

Redovitu anketu **Najčitanije knjige i najčitatelji u 2020. godini** kao program poticanja čitanja Matična služba će provesti tijekom siječnja i veljače 2021. godine, a s rezultatima ankete bit će upoznate knjižnice, nakladnici i mediji (tisak i televizija). Za najčitatelje uz prigodne poklone (knjige) bit će upriličen i bogat program te susret s piscem čije su knjige tijekom 2020. bile rado čitane. **17. susret najčitatelja narodnih knjižnica BBŽ-a** bit će održan za Dan hrvatske knjige 22. travnja 2021. godine, sukladno epidemiološkim mjerama. Financiranje 17. susreta najčitatelja prijavljeno je na natječaj Ministarstva kulture i medija za akcije i manifestacije u knjižničnoj djelatnosti.

Županijska matična (razvojna) služba redovito **sudjeluje na važnijim stručnim skupovima**, a nerijetko na njima voditeljica **prezentira rezultate svoga rada**. S takvom praksom nastavit će se i u 2021. godini.

ŽMS će surađivati s javnim medijima, tiskanima i elektroničkim u svrhu promocije knjižnica. Cilj je senzibiliziranje javnosti, stvaranje povoljnije slike o važnosti knjižnica i knjižničarstva u društvu. Također će surađivati na izgradnji web stranice i Facebook profilu Narodne knjižnice „Petar Preradović“ Bjelovar.

Također, voditeljica ŽMS-a će dva puta godišnje (lipanj, studeni) sudjelovati u organizaciji **TEDxNKPPBjelovar konferencije**.

Županijska matična služba
Neda Adamović, dipl. knjiž.

Ravnateljica
Vjeruška Štivić, mag. bibl.